

Louis Warlop
Attaché

Onze ref.: CQS/CSA 2019-057

Brussel, 7 oktober 2019

DOCUMENT

Sectorale onderhandelingen 2019-2020: analyse VBO

Samenvatting

Het ontwerp IPA 2019-2020, dat de basis vormde voor het KB loonnorm en de akkoorden van de NAR, gaf het startschot om in de paritaire comités sectorale onderhandelingen op te starten. Deze nota geeft een stand van zaken over deze sectorale onderhandelingen voor de periode 24 april 2019 – 7 oktober 2019. ■

1 VBO-extranet: sectorinfo

Sinds dit jaar stimuleert het VBO haar federaties om alle relevante documenten m.b.t. de sectorale onderhandelingen te uploaden op het platform 'sectorinfo', dat deel uitmaakt van het VBO-extranet. De bedoeling van het platform is om de federaties onderling en in samenwerking met het CC Werk en Sociale Zekerheid van het VBO meer inzicht te geven in de inhoud van de akkoorden afgesloten in de verschillende sectoren.

In het verleden bestond dergelijk systeem in een dropbox-omgeving, die nu is geïntegreerd in het extranet van het VBO.

Op 19 maart vond er een eerste centrale werkgroep plaats om het gebruik van het platform toe te lichten en een eerste bespreking te houden over eventuele knelpunten m.b.t. het opstellen en delen van toekomstige cao's.

Ondertussen sloten bijna alle federaties zich actief aan op het platform 'sectorinfo'. De federaties die hun (ontwerp)akkoorden niet deelden via het platform, bezorgden deze via mail. Andere interessante documenten die in de toekomst zeker mogen gedeeld worden zijn (niet-limitatief): planning van de onderhandelingen, eisenbundels van de vakbonden en cao's die gesloten worden buiten het kader van de IPA onderhandelingen.

Op basis van de sectorale akkoorden bundelde het VBO alle informatie in één database, die geordend is per thema en per paritair comité. Op die manier kunnen gebruikers thematisch en per paritair comité de verschillende akkoorden vergelijken.

2 Proces en timing: 32 akkoorden over 70 thema's voor 1.434.334 arbeidsplaatsen

Op 26 februari 2019 sloten de sociale partners vertegenwoordigd in de Groep van 10 het ontwerp van interprofessioneel akkoord voor de periode 2019-2020 af, dat uiteindelijk werd gesteund door de achterban van alle organisaties behalve door die van het ABVV-FGTB.

De centrale thema's van het ontwerp IPA waren:

- Koopkracht
- Minimumloon
- SWT
- Aanvullend pensioen
- Mobiliteit
- Hervorming art.39ter
- Welvaartsvastheid
- Sociale vrede

Op 24 april 2019 verscheen het KB loonnorm in het Staatsblad, dat de loonnorm van 1,1% zoals overeengekomen in het ontwerp IPA hernam.

Dit was ook het signaal voor de sociale partners op interprofessioneel niveau om in de NAR verschillende akkoorden af te sluiten die de thema's van het ontwerp IPA bekrachtigden. Er was een akkoord over alle thema's van het ontwerp IPA, behalve over het minimumloon.

De publicatie van het KB loonnorm en de akkoorden van de NAR, waarvan het ontwerp IPA voor beiden als basis diende, betekende het startschot voor de paritaire comités om sectorale onderhandelingen op te starten.

Tussen 24 april 2019 en 7 oktober 2019 rondden de meerderheid van de paritaire comités waarin federaties aangesloten bij het VBO zetelen hun sectorale onderhandelingen af. Het betreft:

- PC 104-210 (staal), PC 109-215 (confectie), CP 111.01-02 (metaalbouw), PC 112 (garagebedrijf), PC 114 (steenbakkerij), PC 115 (glas), PC 116-207 (chemie), PC 118 (voeding), PC 120 (textiel), PC 124 (bouw), PC 126 (hout en meubelen), PC 129-221 (papier- en kartonproductie), PC 130 (drukkerij, grafische kunst en dagbladbedrijf), PC 136-222 (papier en kartonbewerking), PC 140.03 (wegvervoer en logistiek), PC 140.04 (afhandeling luchthavens), PC 149.04 (metaalhandel), PC 200 (aanvullend comité voor de bedienden), PC 202 (kleinhandel in de voedingswaren), PC 214 (textielnijverheid en breiwerk), PC 216 (notarisbedienden), PC 220 (voeding), PC 224 (non-ferro metalen), PC 226 (internationale handel, het vervoer en de logistiek), PC 311 (grote kleinhandelszaken), PC 310 (banken), PC 312 (warenhuizen)

De cijfers van de RSZ voor het 1e kwartaal 2019 tonen aan dat deze paritaire comités voorzien in 1.434.334 arbeidsplaatsen.

In de volgende paritaire comités zijn de onderhandelingen nog niet opgestart of nog lopende:

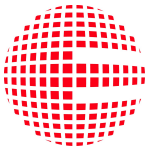
- PC 100 (aanvullend comité voor de arbeiders) PC 117-211 (petroleumnijverheid), PC 119 (voedingshandel), PC 201/202.01 (zelfstandige kleinhandel), PC 302 (horeca), PC 306 (verzekeringen), CP 321 (farmaceutische groothandel), PC 322 (uitzendarbeid), PC 322.01 (dienstencheques), PC 326 (gas en elektriciteit)

3 Inhoudelijke analyse: wat staat in de akkoorden?

+ betekent: veel toegepast, - betekent: weinig toegepast, ? betekent: geen of beperkt zicht op toepassing

Om een horizontaal beeld te krijgen over de gemaakte afspraken in de sectorale akkoorden baseren we ons in eerste instantie op de thema's die centraal stonden in het ontwerp van IPA 2019-2020. In tweede instantie bekijken we of er thema's zijn die vaak aan bod kwamen, maar geen deel uitmaakten van het ontwerp. We sluiten deze tussentijdse analyse af met een opsomming van een aantal opmerkelijke elementen uit de akkoorden .

De tabel in bijlage 1 geeft een overzicht welke thema's hoe vaak aan bod komen in de voorlopig afgesloten akkoorden. Deze tabel vraagt nog wat rationalisering,

maar globaal genomen kunnen we stellen dat in de 32 paritaire comités over +- 70 thema's afspraken werden gemaakt.

Koopkracht: +

- Verhoging uitgedrukt in % van 1,1% in 18 paritaire comités. Twee sectoren blijven met 0,85% en 0,4% onder de norm van 1,1% (maar vult de 1,1% in door resterend aandeel in te voorzien in maaltijdcheques).
- Bij arbeiders in 2 sectoren verhoging uitgedrukt in extra uurloon
- Bij bedienden in 3 sectoren verhoging uitgedrukt in extra maandloon
- In 3 sectoren wordt naast de algemene verhoging ook een eenmalige premie toegekend

Uit de sectorale akkoorden kan worden afgeleid dat de sectoren die de baremieke en reële lonen verhogen met 1,1% wat betreft dit onderdeel binnen het kader van het KB loonnorm blijven. Voor de sectoren die een forfaitaire verhoging uitgedrukt in uur- en maandloon toepassen, eventueel met een bijkomende premie, kan niet afgeleid worden of dit een uitdrukking is van (een deel van) de 1,1%.

Bijlage 2 toont een voorbeeld van de vergelijking tussen 6 sectoren wat betreft de invulling van de loonnorm.

Daarnaast kennen heel wat paritaire comités nog bijkomende voordelen toe in de vorm van extra anciënniteitsdagen en/of verhogingen van premies of andere vergoedingen uitbetaald door het sociaal fonds.

Minimumlonen: +

Bijna alle sectoren nemen uitdrukkelijke bepalingen op over de verhoging van de sectorale minimumlonen. In bijna alle gevallen is de verhoging dezelfde als de verhoging toegepast voor alle lonen in het luik koopkracht. In de NAR zijn ook nog besprekingen over het interprofessioneel minimumloon lopende, in uitvoering van het ontwerp IPA.

Mobiliteit: +

In 25 van de 32 paritaire comités werd een bepaling over mobiliteit opgenomen. Waarbij vooral het gretig gebruik van fietsvergoeding opvalt (ofwel invoering ofwel verhoging van bestaande bedrag). Heel wat sectoren gaan tot 0,24 ct./km. Occasioneel ook verhoging tot 80% in tussenkomst woon-werk en verdwijnen van KM-begrenzing m.b.t. afstand tussen werk- en woonplaats.

SWT: +

Op 2 paritaire comités na worden in alle sectoren de SWT-stelsels aangepast of verlengd conform de mogelijkheden die de cao's afgesloten in de NAR hiervoor boden.

Ook tijdskrediet (in 17 PC's) en landingsbanen (in 17 PC's) komen vaak aan bod.

Vorming en opleiding: +

28 van de 32 paritaire comités nemen een bepaling op over vorming en opleiding, waarvan 19 een engagement opnemen om tot gemiddeld X (2,3,4,5 of 6) aantal dagen per FTE te komen. Dit is een opvallende vaststelling. Ondanks het feit dat vorming en opleiding geen deel uitmaakten van de afspraken gemaakt op interprofessioneel niveau, werd er op sectoraal niveau veel aandacht aan besteed.

Verklaring: de bepalingen in de wet werkbaar en wendbaar werk (art. 11-16) stimuleren de sectoren om afspraken te maken over het groeipad m.b.t. opleiding.

Aanvullend pensioen: -

In de overgrote meerderheid van de sectorale akkoorden wordt geen concrete regeling uitgewerkt voor de aanvullend pensioenen, ondanks de duidelijke oproep daarvoor in het ontwerp IPA

In 4 sectorale akkoorden werd een concrete regeling voor de aanvullende pensioenen voorzien of verder uitgebouwd

In 6 sectorale akkoorden werd een oproep ingeschreven om werk te maken van een regeling aanvullend pensioen

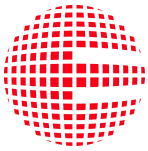
Overuren: ?

De verhoging voorzien in het IPA is self-executing tot de grens van 120 overuren. Paritaire comités moeten dus geen bijkomend initiatief nemen. Metaalhandel, textiel (bijkomende verhoging overuren en interne grens), wegvervoer en logistiek (verhoging interne grens) en metaalbouw en bouw (verlenging van bestaande regimes) nemen expliciet een bepaling op.

Andere thema's die het relatief goed deden in de onderhandelingen: premies en vergoedingen, fondsen voor bestaanszekerheid, flexibiliteit, sociale vrede: +

Opmerkelijke voorstellen zijn:

- **PC 118 - voeding:** terugbetaling kinderopvang max 3 euro per dag tot 300 euro per jaar voor kinderen tot 3 jaar door Fonds voor Bestaanszekerheid en evolutie van sociaal fonds naar loopbaanfonds
- **PC 112 - garagebedrijf:** micro-afwezigheden uiterlijk tegen 15 januari 2020 (individuele aanpassing arbeidstijd)
- **PC 124 – bouw:** oprichting werkgroep inzake eindloopbaan en zware beroepen vertrekkend vanuit het gezamenlijk schrijven aan de NAR
- **PC 111.01-02 – metaalbouw:** werkgroep om sectoraal kader voor loopbaansparen uit te werken met ingang vanaf 2020 en differentiatie van de 1,1% op niveau van de werknemer (collectief cafétariaplan)
- **PC 116-207 – chemie:** akkoord om bij volcontinu of vaste nachtschift vanaf 55 jaar een dagfunctie te vragen, met geleidelijke afbouw van ploegenpremie en inventariseren van verschillen arbeiders-bedienden

- **PC 109-215 – confectie:** de sociale partners zullen besprekingen voeren in een werkgroep ter modernisering van de collectieve arbeidsovereenkomst van 7 mei 1976 betreffende het statuut van de syndicale delegatie
- **PC 130 – grafische industrie:** invoeren van één extra verlofdag: de werkbaar werk dag.
- **PC 136-22 – papier en karton:** 70.000 euro vanuit FBZ voor projecten werkbaar werk, specifiek ook voor kleinere ondernemingen
- **PC 312 – warenhuizen:** agenda sociaal overleg over transitiepools, werkbaar werk & opleiding

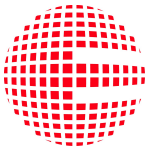
4 Conclusie: loonnorm en sociale vrede, maar ook opleiding en mobiliteit

- 32 paritaire comités sloten akkoord af over meer dan 70 thema's voor 1.434.334 arbeidsplaatsen
- Meerderheid van sectoren sloot akkoord af, nog aantal te gaan
- Onmiskkenbare impact van besprekingen IPA 2019-2020

Loonnorm	1,1% was een rem voor de vakbonden
Sociale vrede	Ondanks kritiek op sociaal overleg heeft IPA wel voor sociale rust gezorgd
Mobiliteit	Bijzonder veel gebruik van gemaakt tijdens de onderhandelingen (fietsvergoeding !)
Aanvullende pensioenen	Heeft te weinig opgeleverd
Buiten IPA	Zeer veel aandacht voor vorming en opleiding

Bijlage 1: onderwerpen waarover akkoord werd afgesloten

Thema	Aantal	Thema	Aantal
Koopkracht	28	Digitalisering	3
SWT	26	Imago verbeteren	2
Vorming en opleiding	24	Innovatie	3
Mobiliteit	22	Kaderleden	2
Tijdskrediet	17	Preventie arbeidsongevallen	2
Fondsen voor bestaanszekerheid	17	Standby	2
Landingsbanen	17	Winstpremie	2
Aanvullend pensioen	11	Alcohol en drugs	1
Minimumloon	12	Arbeidsomstandigheden	1
Premies en vergoedingen	10	Asbestverwijdering & -verwerking	1
Sociale vrede	11	Bijdrage sociaal fonds	1
Flexibiliteit & werkbaar werk	12	Campagne gendergelijkheid	1
Harmonisering arbeiders- bedienden	9	Communicatie op de werkplaats	1
Klein verlet	8	Diversiteit	1
Anciënniteitsdagen	7	Feestdagen	1
Verlengingen	9	Functieclassificatie	1
Ecocheques	6	Geolokalisatie	1
Jongerenloon & jobstudenten	5	Individuele aanpassing arbeidstijd	1
Overuren	5	Inhaalrust	1
Sectorale werkgroepen	5	Instroom in de sector	1
(Tijdelijke) werkloosheid	5	Jeugdvakantie	1
Minimum dagelijkse arbeidsduur	5	Kinderopvang	1
Syndicale premie	6	Loopbaanverlof	1
Zware beroepen	4	Medisch onderzoek	1
Aanpassing bedragen aanvullende vergoeding SWT	3	Meldingsplicht werkgeversvertegenwoordiging	1

Duurzame inzetbaarheid	3	Milieu	1
Tijdsregistratie	3	Nieuwe arbeidstijdregelingen	1
Gezonde omstandigheden	3	Outplacement	1
Maaltijdcheque	4	Overlegorganen	1
Mensenrechten	3	Pauze- en rusttijden	1
Niet-discriminatie	3	Risicogroepen	2
Re-integratie arbeidsongeschikte werknemers	4	Scholingsbeding	1
Statuut van de syndicale delegatie	4	Schone kleren	1
Syndicale vorming	4	Sociaal overleg van en voor de toekomst	1
Uitzendarbeid	5	Sociale dumping	1
Bijlagen	2	Strijd tegen fiscale fraude	1
		Syndicaal verlof	1
		Toeslag in geval van ziekte en ongeval	1
		Veiligheidsfonds buitenlanders	1
		Vergoeding in geval van ontslag wegens economische of technische redenen	1
		Weekendwerk	1

Bijlage 2:

	Staal (PC 104)	Confectie arbeiders (PC 109)	Metaalbouw (CP 111.01-02)	Garagebedrijf (PC 112)	Chemie arbeiders (PC 116)	Voeding (PC 118)
Koopkracht	nog niet opgenomen in protocolakkoord	Vanaf 1 september 2019 worden de effectieve en baremieke brutolonen verhoogd met 0,85%.	Invulling van 1,1% gedelegeerd naar bedrijfsniveau. Elke onderneming moet akkoord hebben op 30 september 2019, zoniet terugvalpositie 1,1% op de effectieve en bruto-baremieke bruto-uurlonen op 1 juli 2019	1/07/2019 verhoging van alle effectieve brutolonen met 1,1% behalve voor die ondernemingen waar de beschikbare marge op een alternatieve manier wordt ingevuld via een ondernemingsenveloppe tegen 30/09/2019	Vanaf de maand na ondertekening van het nationaal akkoord: minimum aanvang bruto uurloon en minimum bruto uurloon vanaf 12 maanden: +0,12 EUR	Reële lonen: bedrijfsonderhandelingen over 1,1% tegen 31 december 2019, anders verhoging reële lonen met 1,1% op 1/1/2020